

УДК 343.132(477)

О. О. ЮХНО,

кандидат юридичних наук, доцент,

начальник кафедри кримінального процесу

факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства та дізнання

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЗНАНЬ ЛОГІКИ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО ПРИ ОБРАННІ ТАКТИКИ ЩОДО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Розглянуто теоретичні та прикладні аспекти використання слідчим знань логіки при обранні тактичних дій щодо розслідування окремих видів злочинів. Зроблено висновки та надано конкретні пропозиції щодо удосконалення цієї діяльності слідчим та навчального процесу з викладання навчальної дисципліни «Логіка».

Сучасні вимоги щодо підвищення ефективності і якості розслідування злочинів вимагають від слідчих постійно удосконалювати свої знання. Успіх у виконанні завдань залежить у тому числі й від того, наскільки слідчі будуть керуватись законами і категоріями діамату, законами та формами мислення формальної та діалектичної логіки. Спеціальних настанов, які б допомагали слідчим оволодіти та удосконалювати надалі правильну методологію мислення, на сьогодні немає. Вважається, що при навчанні в юридичному навчальному закладі весь курс спеціальних та загально-юридичних наук буде сприяти формуванню відповідних навичок і прийомів логічного мислення, а також умінням правильної організації процесу пізнання. Щодо головної мети при вивченні дисципліни «логіка» І. В. Хоменко зазначає, що вона полягає в розвитку та вдосконаленні у студентів практичних навичок логічно правильно міркувати, критично мислити. Особливість вивчення вказаної дисципліни полягає в тому, що засвоєння теоретичного матеріалу з логіки ще не означає, що людина зможе ефективно застосовувати її у правозастосовній діяльності. Знайти вихід із цієї ситуації можна, поєднавши вивчення теоретичного матеріалу з вирішенням практичних завдань. Вивчення логіки потребує часу та певних зусиль. Як сказав мудрець: «У водах логіки не слід плавати з піднятими вітрилами». Лише за умов практичної діяльності, людина зможе навчитись логічно мислити, не припускаючись елементарних логічних помилок у своїх міркуваннях і розпізнаючи їх у міркуваннях інших людей [1, с. 6–8], що ми підтримуємо. Застосування формально-логічних законів при встановленні причинно-наслідкового зв’язку вимагає цілеспрямованого тренування, вивчення та аналізу можливих

помилок, пов’язаних із порушенням правил логіки й теорії доказів, що звичайно може бути реалізовано лише в рамках профільних юридичних та інших дисциплін.

У повсякденній роботі слідчого упорядковування висновків та встановлення причинно-слідчих зв’язків становить дуже важливий етап слідчої діяльності. Від того, як у логічних висновках слідчого будуть відображені й оцінені об’єктивні дані, буде залежати встановлення чи розкриття обставин злочину, встановлення усіх винних осіб у конкретному злочині, а також обставин учинення злочину, роль кожного зі співучасників тощо. Складність і багатогранність слідчої діяльності, специфічність та важливість завдань, які вона вирішує, обумовлює необхідність більш чіткого визначення та осмислення низки положень інформаційного-логічного забезпечення даної складової в діяльності слідчого. За дослідженнями, тактика напрацьовується слідчим на підставі наукової організації праці, логіки, психології, етики й інших наук, а також узагальнення слідчої практики щодо кожної тактичної дії окремо й тактичних дій у цілому, а також різних видів діяльності людини, зокрема: пізнавальної, конструктивної, комунікабельної, організаційної, засвідчуваальної тощо. Кожна окремо взята тактична дія становить собою індивідуальну сукупність вказаних видів діяльності, серед яких домінують пізнавальна і засвідчувальна. У зв’язку із вказаним слідча тактика досить тісно пов’язана із теорією інформації і моделювання, дані яких використовуються для побудови версій, планування слідчих та інших заходів, аналізу отриманих даних і подальшого їх використання в досудовому слідстві. Як уже зазначалось, перед тим як здійснити ту чи іншу тактичну дію, використати той чи інший тактичний прийом,

слідчий повинен мати уявлення, або певну інформацію, у тому числі із оперативного підрозділу про особу, щодо якої будуть здійснюватись тактичні слідчі дії, чи про слідчу дію, яка буде проводитись. На цьому етапі характерні логічні розмірковування слідчого (за певної ситуації, враховуючи також міркування оперативного працівника), оцінка ним явищ і предметів об'єктивної реальності, пізнання дійсності за допомогою практичної діяльності. Тут іде мова про основні закони пізнання щодо якісного становища об'єкта, який вивчається, його зв'язки і виникнення. Це завжди переходить від незнання до знання, від знання менш повного до більш повного, до встановлення істини. Свого часу В. І. Ленін підкresлював, що пізнання – це складний, суперечливий процес, у якому можуть бути виокремлені певні етапи, стадії, періоди. Пізнання розвивається «від життєвого споглядання до абстрактного мислення і від нього до практики – такий діалектичний шлях пізнання істини, пізнання об'єктивної реальності» [2, с. 152–153]. Таким чином, пізнавальна діяльність слідчого при виборі тактичних дій підпорядкована загальнолюдським формам мислення з урахуванням специфіки наявності понять, суджень, висновків, якими він операє стосовно завдань, що вирішуються. Пізнавальний процес становить головну наявність тактики застосування засобів і методів слідчої діяльності. У його основі лежить накопичення максимально повної інформації, її попереднє розумове оброблення і на цій основі побудова інформаційних моделей здійснення тактичних дій щодо розслідування злочинів тощо. Так, деякі засоби і методи слідчої діяльності можуть здійснюватись тільки в умовах наявності достатньо повної інформації про особу чи про об'єкт, із яким необхідно спілкуватись слідчому. Застосування в ході розслідування, наприклад, огляду предметів, документів, вивчення результатів зняття інформації із каналів зв'язку або з кореспонденції тощо, інколи не тільки є недоцільним, але й може привести до порушення прав особи. Для розшуку особи, яка ухиляється від слідства, наприклад, як мінімум необхідна інформація про особу, що розшукується, її прикмети, зв'язки, можливі місця її появи та переховування, маршрути переміщення тощо. Провести допит і отримати відомості, які цікавлять слідчого, можна тоді, коли він має інформацію про ступінь поінформованості особи, яку допитують за фактом події, а також про можливу лінію поведінки об'єкта допитування і форму протидії слідчому

тощо [3, с. 189–195]. При розслідуванні нерозкритих злочинів пізнавальний процес, на думку І. П. Козаченка, становить ту логічну основу, засобом якої формується тактика, виникає спонукання до пошуку додаткової інформації, висувається слідчій оперативно-розшукові версії. Як правило, для цього етапу характерною є ситуація, коли у слідчого і в оперативного працівника є інформація загального, неконкретного характеру. У низці випадків в умовах наявності відомостей, які суперечать одній і які можуть дезорієнтувати слідчого, можна зробити висновок, що вона спеціально надана злочинцем, щоб ввести в оману. У зв'язку з цим питання про логічну структуру тактики посідає особливе місце [4, с. 21–24]. На початковому етапі при нерозкритому злочині тактика проведення конкретного методу чи використання слідчих і оперативно-розшукових засобів складається з декількох етапів: інформаційна підготовка слідчого до тактичних дій; висунення попередніх висновків, які пояснюють те, що здійснюється, та зв'язок фактів (слідчій оперативно-розшукові версії); побудова умовної моделі тактичних дій щодо конкретної ситуації з урахуванням наявної, у тому числі оперативної, інформації, попереднього досвіду, знань, наукових і методичних рекомендацій тощо. З точки зору логічної структури тактики на її наступних етапах відбувається поступове накопичення інформації, її систематизація в певній логічній послідовності, за рахунок чого уточнюється початковий варіант тактичної дії, яка наближує слідчого до конкретного виконання завдання, що постають перед ним. Для цього етапу характерні: аналіз інформації щодо всіх етапів здійснення тактичної дії; оцінювання вихідної інформації щодо прийняття слідчо-тактичного рішення; формування джерел додаткової інформації, її розгляд, оцінювання і зіставлення із тією, яка наявна для уточнення окремих деталей майбутньої тактичної дії, усунення окремих елементів протидії з боку злочинців, вирішення спірних питань, які стосуються тактики здійснення слідчої чи оперативно-розшукової дії або заходу; оцінювання висунутих версій, перевірка однієї і підтвердження одної можливої в обстановці, яка склалась, слідчої ситуації; усунення логічних суперечостей між окремими тактичними діями і їх комплексами тощо. Слід зазначити, що таким чином пізнавальний процес слідчої тактики щодо розкриття та розслідування злочину, в основі якого лежить гласна (інколи і негласна інформація), визначається в розумовому моделюванні

тактичних дій, що дозволяє відновити недостатні ланки для успішного їх здійснення, усунути прогалини для пояснення слідчої ситуації, яка склалась, отримати додаткову інформацію і таким чином підійти від невідомого до відомого. При цьому функціональна модель тактики проведення того чи іншого спеціального методу використання слідчого засобу, відмінні, а провести жорсткі розмежування в таких випадках не завжди можливо. Все залежить від характеру слідчої ситуації, наявності й обсягу інформації, способів її отримання та вирішення слідчо-тактичних завдань які виникають при розслідуванні окремого виду злочину залежно від того, розкритий він чи ні. Засвідчувальний процес тактики, як зазначає І. П. Козаченко, засновується на безпосередньому здійсненні слідчим тактичної дії, ознайомленні його із обстановкою, документами, речами, тобто тими об'єктами й особами, щодо яких здійснювались слідчі дії. Накопичення інформації після порушення кримінальної справи на початковому етапі дозволяє в ході тактичних дій виокремити із загальної кількості інформації тільки ту, яка може бути процесуально й документально оформлененою та використаною відповідно до завдання, що поставлене при розслідуванні конкретного злочину. Саме в ході засвідчувального процесу аналіз і синтез, порівняння й оцінювання слідчої чи іншої інформації дозволяє об'єднати різні уявлення про об'єкт тактики в єдину систему, виокремити головні й суттєві ознаки злочину, досягти узагальнення, що дозволяють скласти цілісне уялення злочину, який уже мав місце, а слідчим він вивчається вже після його настання. Логічна структура засвідчувального процесу слідчої тактики включає в себе: реалізацію первинного замислу і отримання нової інформації – її аналітичного розгляду; оцінювання і зіставлення із наявною інформацією; прийняття нових тактичних рішень; виокремлення в загальному обсязі інформації тієї, яка має доказове значення; оцінювання отриманої інформації та узагальнення інформаційних моделей окремих тактичних дій у єдину систему; формулювання висновків про ступінь і повноту досягнення тактичної мети чи висновків про подальше здійснення заходів слідчого чи оперативно-розшукового характеру [4, с. 24], що ми підтримуємо. У тактиці слідчого при розслідуванні окремих видів злочинів суттєве значення має інтуїція. Проблема інтуїції багато років привертала до себе увагу дослідників, які вивчали це питання у двох напрямах: вивчення інтуїції як гносео-

логічного феномену в системі теорії пізнання та вивчення інтуїції як психологічного феномену [5, с. 11–32]. Багато галузей сучасної науки зацікавлені у розкритті закономірностей інтуїції. Як зазначали окремі дослідники, незнання цих закономірностей ускладнює рішення важливих питань наукової організації праці людей, які зайніті інтелектуальною діяльністю. Багато важливих для сучасного людства проблем були б висвітлені інакше, якби була побудована наукова теорія інтуїції [6, с. 29]. Поняття «творчість» та «інтуїція» не тільки тісно пов'язані, але й, як зазначають дослідники, отримало в даному аспекті свій ефект, якому дали назву «кінсайт», «здогад» [7, с. 119]. Сучасні вчені доходять висновків, що інтуїція, як у діяльності слідчих, так і в діяльності працівників інших правоохранних органів, має місце, можлива й ефективна. Даний людський феномен виявляється в накопиченні певних знань особою, наявності практики їх застосування в повсякденній, зокрема слідчій, або в іншій діяльності, на підставі чого та психологічного спрямування, напрацьовується прогнозування ситуацій і логічний вибір певної тактики проведення конкретних слідчих заходів або їх експериментальне застосування. В той же час наукові дослідження в даній галузі ведуться в різних напрямах. Проблеми вирішення питань психофізіологічних та психоінтелектуальних ресурсів людини, як зазначають О. М. Литвинов, Н. Н. Тагаєв, С. П. Лапта, підштовхує юристів до вивчення проблеми інтуїції як важливого психоевристичного феномену в діяльності слідчих, експертів та працівників інших підрозділів органів внутрішніх справ. Застосування інтуїції у творчому процесі розслідування злочину, а також проведення експертного дослідження відзначають багато вчених наявним і називають це умовою і вихідним пунктом вирішення багатьох складних проблем [8, с. 99], що ми підтримуємо. Інтуїцію слід враховувати також як джерело знань про обставини вчиненого злочину, засобом найбільш доступного передбачення подій в дійсності, що вже відбулась. Інтуїція – це здібність суб'єкта пізнання (слідчого) бачити певну подію в цілому раніше за його частини, мати результат без попереднього логічного обґрунтування. В той же час, на нашу думку, не можна погодитись із вказаними авторами про те, що інтуїція – це пізнавальна здібність тільки з дня народження, яка, на їх думку, не залежить від кількості та обсягу практичного досвіду; це наданий особі дар професійної інтуїції, але знання саме по собі не народжує інтуїцію,

а сприяє розкриттю її змісту [8, с. 103–104]. У той же час, на нашу думку, слід більш широко визначити, що діяльність слідчого при розслідуванні злочинів має свої особливості у формуванні інтуїції і наявна не тільки з дня його народження, але додатково формується ще й на підставі реалізації багатьох форм і методів слідчої діяльності, специфіки виконуваних завдань та обов'язкової наявності певного практичного досвіду. Сучасний рівень розвитку слідчої діяльності дозволяє уточнювати, а в низці випадків – переосмислювати деякі традиційні уявлення й оцінки. За своєю природою процес розслідування злочину має суб'єктивний і вірогідний характер, але в його основу покладено об'єктивні закономірності розвитку реально існуючих обставин, подій і процесів, які є типовими для змін під впливом різних факторів. Інформація про певні обставини та факти, які отримує слідчий, є неповною, особливо про механізм підготовки і вчинення злочину та особи чи осіб, які його вчинили. Наприклад, слідчий при розслідуванні нерозкритого злочину на першому етапі не має інформації щодо вказаного і тільки починає напрацьовувати початкові слідчі дії для отримання інформації у вказаному напрямі. Різниця при цьому щодо інформації про злочин між обсягом, який є у слідчого і в оперативного працівника, досить вагома. Це пояснюється тим, що у слідчого в більшості випадків або є, або немає попередньо напрацьованих оперативним працівником відомостей щодо підозрюваного, співучасників та про окремі обставини вчинення злочину тощо, а оперативному працівнику, на відміну від слідчого, треба починати з «чистого аркуша». Те, що інтуїтивно виявляється при розслідуванні злочинів, є раптовим, неочікуваним, безпосередньо наявним, неусвідомлено швидким, беззвідповідально легким, поза логікою та роздумами, але в той же час саме по собі суверо логічним і заснованим на попередньому досвіді та отриманих знаннях не тільки під час роботи в органах внутрішніх справ, але й за весь певний час прожитого слідчим життя. Треба підтримати позицію деяких авторів про те, що різні способи отримання й перевірки слідчої чи оперативної інформації про злочин, який готовиться, або про замах на злочин, а також про той, що вже вчинено, напрацьовується із безпосереднього знання у формі інтуїції. Будь-яка пізнавальна процедура, у т. ч. слідчих чи оперативно-розшукових заходів, мають на увазі деякі попередні знання із практики щодо готовування, замаху чи вчинення злочину. Методоло-

гічні процедури мають інтуїтивний задум і приховані тенденції щодо свого здійснення саме тому, що первісно обумовлені такими знаннями про типові характеристики предмета та попереднього використання у практиці проведення відповідних слідчих чи оперативно-розшукових заходів. Таким чином, можна за знати, що уявлення слідчого чи оперативного працівника при нерозкритих злочинах має інтуїтивно творчий характер. При цьому важливо, щоб воно було вільним від стереотипів і шаблонів, тому що однакових злочинів не буває. Тактичні завдання щодо розслідування злочинів майже не мають обмежень в галузі пошуку та проведення відповідних слідчих дій. У той же час вони не можуть бути простим набором можливих варіантів чи розрахунком можливостей. У ході їх проведення активно виявляються творчі здібності слідчого, зокрема: його готовність прийняти можливе, інтуїтивне тактичне рішення, хоча б у загальних рисах чи при умовах його безпідставності; відсутності чи недостатньої кількості фактичних даних; а також здатності уточнювати і доповнювати рішення у випадках, коли це не передбачено програмою чи алгоритмом. При цьому треба зазначити, що незважаючи на заперечення окремих учених [5, с. 11–32; 8, с. 99–104], кількість інтуїтивних рішень у слідчого суттєво збільшується пропорційно до збільшення досвіду слідчої роботи, що підтвердило 73 % опитаних респондентів. У прийнятті таких рішень їм допомагає логічне мислення та ретельний аналіз допущених раніше помилок і упущені за результатами проведення слідчих дій, як самим слідчим, так і колегами по слідчих та інших підрозділах (що періодично аналізується в оглядах, довідках і розглядається на оперативних нарадах чи заняттях зі службової підготовки в органах внутрішніх справ тощо). Знання логіки, використання індивідуальної інтуїції допомагають у розробленні слідчо-тактичних прогнозів. Ідея про можливості прогнозування індивідуальної злочинної поведінки була висловлена ще у 1865 р. «батьком кримінальної статистики» А. Кетле [9, с. 135–143] як критерій для класифікації слідчо-тактичних прогнозів – їх основу (вихідні дані), що застосовується у загальній теорії прогнозування. У свою чергу К. К. Горяйнов, В. С. Овчинський, А. Ю. Шумилов виділяють три види прогнозів: інтуїтивний, гіпотетичний і теоретичний [10], що ми підтримуємо. На підставі зазначеного слідчий може скласти інтуїтивний прогноз, який здійснюється ним при певному дефіциті

інформації і часу для її збирання, що полягає в миттевому прийнятті слідчо-тактичних рішень, наприклад, проведення невідкладних слідчих дій: обшуку, виїмки, допиту тяжко хворого суб'єкта кримінального судочинства, затримання сумісно з оперативним працівником встановлених в ході розслідування справи інших співучасників злочину тощо. Вихідними даними інтуїтивних слідчо-тактичних прогнозів з боку слідчого може бути: професійний досвід розслідування окремих видів злочинів (коли в процесі спеціалізації вивчаються особливості певних типологій злочинців, їх особистий «почерк», способи вчинення злочинів, маскування злочинних дій та ухилення від відповідальності тощо); знання місцевих умов та інших факторів, які мають значення для слідчо-тактичних дій (географічних, економічних, місць зібрання осіб, схильних до вчинення злочину тощо); знання дислокації та можливостей використання сил і засобів у конкретних екстремальних ситуаціях. У той же час прогнозистичні висновки, засновані на інтуїтивному прогнозі, не можуть бути завжди точними й об'єктивними, оскільки ґрунтуються на суб'єктивній основі конкретного слідчого. Вони повинні перевірятись більш досконалими і науково обґрунтованими формами прогнозичної діяльності. Гіпотетичне прогнозування ґрунтується на побудові гіпотез, суджень про імовірний розвиток слідчо-тактичних ситуацій унаслідок впливу різноманітних факторів. На відміну від інтуїтивного, у гіпотетичному прогнозуванні присутня логічна структура, аргументація та перевірена надійність вихідної інформації. У свою чергу теоретичне прогнозування забезпечує передбачення сталості чи деформації фактів та їх джерел, які встановлюються слідчим із застосуванням сил та засобів, наявних у нього. Сукупність теоретичних знань надає слідчому можливість передбачати розвиток ситуації на різних стадіях розслідування злочину і застосовувати адекватні процесуальні заходи впливу, а також здійснити належний вибір моменту для реалізації слідчої чи оперативно-розшукової інформації, якими й буде ґрунтуватися вибір на прогнозування, виявлення й оформлення доказів або результатів розслідування, що очікуються.

На підставі вищезазначеного слідчий може планувати подальші слідчі дії. Планування – це процес вибору цілей та рішень, необхідних для їх досягнення [11, с. 690], заздалегідь прийняте рішення про те, що робити, коли робити і хто буде робити [12, с. 147]; процес підготовки на

перспективу рішення про те, що, ким, як, коли має бути зроблено [13, с. 31]. Одним із найбільш вдалих, на нашу думку, є визначення планування як функції управління, наданого А. Файолем, який зазначав, що план дій – це одночасно і передбачуваний результат, і напрям дій, якого слід додержуватись, це етапи, які необхідно пройти, а також методи, які слід застосовувати. Це своєрідна картина майбутнього, в якій найближчі події окреслені з певною визначеністю, на той час. Як тільки віддані події починають виступати менш чітко, ця картина охоплює сферу діяльності, яку можна передбачити, і те, що можна отримати протягом певного періоду часу [14, с. 43]. Планування в роботі слідчого є також одним із головних направлів при розслідуванні злочинів, і саме удосконалення знань логіки допоможе йому більш професійно виконувати покладені на нього обов'язки. Таким чином, використання знань логіки у правозастосовній діяльності слідчого виявляється найбільш виразно порівняно із працівниками інших служб і підрозділів органів внутрішніх справ, що обумовлюється тими складними завданнями (й термінами їх виконання), які постають перед ним при розслідуванні окремих видів злочинів. Крім цього, ефективне використання знань логіки, накопичення певного досвіду у слідчій роботі сприяють розвитку й удосконаленню інтуїції та професіоналізму слідчого. Подальше оволодіння знаннями логіки є резервом підвищення ефективності слідчої діяльності у сучасному стані. У роботі слідчого синтез, інтеграція формальних і діалектических логічних прийомів надає можливість раціонально поєднувати пошукові, дослідницькі й пізнавальні методи з чіткими, але в той же час гнучкими директивами у вигляді тактических рішень, що повністю відповідає ситуаційному характеру слідчої діяльності, а також природі тактичного маневрування при розслідуванні злочинів.

У зв'язку із вказаним у методичне забезпечення вищих юридичних навчальних закладів було б доцільно внести відповідні доповнення, зокрема щодо введення у випускних курсах із підготовки фахівців для слідчих та інших підрозділів ОВС додаткового спецкурсу «Логіка», який би доповнював знання, отримані ними на першому році навчання, в цілому б акумулював усі отримані знання в навчальному закладі та надав би методичну допомогу щодо практичного застосування їх у майбутній правозастосовній діяльності, підвищив у цілому інтелект та професіоналізм курсантів, студентів та слухачів.

У той же час порушені проблеми не є остаточними та підлягають подальшому дослідженню

Список використаної літератури

1. Хоменко І. В. Логіка : підручник / І. В. Хоменко. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 335 с.
2. Ленин В. И. Философские тетради / В. И. Ленин // Полное собрание починений. – Изд. 5-ое. – Т. 29. – М. : Изд-во полит. лит., 1977. – 783 с.
3. Зейкан Я. П. Перешкоди правосуддю, або Хто попереджений – той озброєний : практ. посіб. / Я. П. Зейкан. – К. : КНТ, 2009. – 256 с.
4. Козаченко И. П. Тактика применения средств и методов оперативно-розыскной деятельности в профилактике и расследовании преступлений : учеб. пособие / И. П. Козаченко. – К. : НИ и РИО Киев. высш. шк. МВД СССР им. Ф. Э. Дзержинского, 1988. – 120 с.
5. Александров Е. А. Основы теории эвристических решений / Е. А. Александров. – М. : Сов. радио, 1975. – 197 с.
6. Пушкин В. Интуиция и ее экспериментальное изучение / В. Пушкин, В. Фетисов // Наука и жизнь. – 1969. – № 1. – С. 29–30.
7. Бунге М. Интуиция и наука / М. Бунге. – М. : Прогресс, 1967. – 203 с.
8. Литвинов А. Н. Логика в следственной и экспертной деятельности: проблемы применения и оценки : учеб. пособие / А. Н. Литвинов, Н. Н. Тагаев, С. П. Лапта. – М. : Юркнига, 2005. – 112 с.
9. Кетле А. Человек и развитие его способностей или опыт общественной физики. Т. 1 / А. Кетле. – СПб. : Экст, 1865. – 228 с.
10. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, А. Ю. Шумилова. – М. : Инфра-М, 2002. – 794 с.
11. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1994. – 700 с.
12. Кунц Г. Управление: системный и ситуационный анализ управляемых функций. Т. 1 / Г. Кунц, С. О'Доннел ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1981. – 368 с.
13. Каллен К. Вопросы управления / К. Каллен ; пер. с англ. – М. : Экономика, 1981. – 312 с.
14. Fayol A. General and industrial Management / A. Fayol. – London : Sir Isaar Pitman and Sons, 1969. – 456 p.
15. Мисик С. Г. Логіка : метод. матеріали та контрольні завдання для самост. підгот. курсантів та слухачів навч. закл. системи МВС України / С. Г. Мисик. – О. : Одес. ін-т внутр справ, 1996. – 115 с.
16. Клейменов М. П. Уголовно-правовое прогнозирование / М. П. Клейменов. – Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1991. – 170 с.
17. Некрасов В. А. Методи оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. / В. А. Некрасов, В. Б. Індиченко, В. В. Матвійчук. – К. : РВВ МВС, 2005. – 208 с.
18. Хоменко І. В. Логіка і право: проблема взаємозв'язку / І. В. Хоменко // Вісник Київського університету. Серія «Філософія. Політологія». – Вип. 23. – 1995. – С. 203–212.

Надійшла до редакції 17.01.2012

ЮХНО А. А. ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗНАНИЙ ЛОГИКИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЛЕДОВАТЕЛЯ ПО ИЗБРАНИЮ ТАКТИКИ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ

Рассмотрены теоретические и прикладные аспекты использования следователем знаний логики при выборе тактических действий по расследованию отдельных видов преступлений. Сформулированы выводы, даны конкретные предложения по усовершенствованию этой деятельности следователем и учебного процесса при преподавании учебной дисциплины «Логика».

YUHNO O. SOME ASPECTS OF USING THE KNOWLEDGE OF THE SCIENCE OF LOGICS IN INVESTIGATOR'S ACTIVITY DURING THE CHOOSING THE TACTICS OF INVESTIGATING THE CRIMES

Theoretical and practical aspects of using the knowledge of the science of logic by the investigator during the process of investigating different kinds of crimes are researched. The conclusions and proposals for improvement this kind of investigator's activity and studying process of teaching the discipline «Logics» are formulated.